

Акімова О. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів: вітчизняні та світові практики. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2024. Том 12, № 2. С. 6-11. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i2-001>

Akimova O. Profesiina pidhotovka maibutnix uchyteliv pochatkovykh klasiv: vitchyzniani ta svitovi praktyky [Professional training of future teachers of primary grades: domestic and global practices]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2024. Vol. 12, No 2. S. 6-11. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i2-001>

DOI: 10.31110/2616-650X-vol12i2-001

Олена АКИМОВА

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-0776-1908>

elenkaakimova@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ВІТЧИЗНЯНІ ТА СВІТОВІ ПРАКТИКИ

Анотація. У статті узагальнено розгляд теоретичних аспектів підготовки майбутніх учителів початкових класів у вітчизняному та закордонному досвіді фахової підготовки. Майбутній учитель початкових класів у фаховій практиці одночасно реалізовує ролі тьютора, фасилітатора, дослідника, володіє іноземними мовами й інформаційно-комунікаційними технологіями. Зазначені аспекти сприяють постійному підвищенню вимог до педагогічної освіти, що містять відображення у вітчизняних та закордонних концепціях підготовки майбутніх учителів початкових класів. В Україні на сьогодні немає єдиного нормативно-правового документа, котрий регламентував би зміст професійної підготовки безпосередньо вчителя початкових класів, проте різноманітні аспекти представлені в нормативно-правовій базі нашої держави. Загальна підготовка майбутніх учителів початкових класів регламентується Конституцією України, загальними положеннями Законів «Про освіту», «Про вищу освіту» в Стандартах вищої освіти України за спеціальністю 013 Початкова освіта (третього освітньо-наукового та першого бакалаврського рівнів вищої освіти; професійному стандарті вчителя за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Незважаючи на єдність позиції країн Європи щодо змісту формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогічних працівників, зазначено, що вони по-різному пристосовують провідні положення європейського законодавства до національних систем, у площині чого проаналізовано практики підготовки майбутніх учителів початкових класів у досвіді деяких країн Європи та Великої Британії. Підсумовано, що на сучасному етапі країни Європи, Великої Британії створюють умови для формування конкурентоспроможної економіки, урахування аспектів чого впливає на підготовку майбутніх учителів початкових класів. Система педагогічної освіти передбачає збільшення інвестицій в сферу педагогіки, впровадження освітніх технологій та інновацій, створює умови для капіталізації кращого досвіду національних систем.

Ключові слова: майбутній учитель початкових класів; спеціальність 013 Початкова освіта; стандарт; фахова підготовка; професійний розвиток; світові практики фахової підготовки.

Olena AKIMOVA

Communal institution «Kharkiv humanitarian and pedagogical academy»

of the Kharkiv regional council, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-0776-1908>

elenkaakimova@ukr.net

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PRIMARY GRADES: DOMESTIC AND GLOBAL PRACTICES

Abstract. The article summarizes the consideration of theoretical aspects of the training of future primary school teachers in the domestic and foreign experience of professional training. The future primary school teacher in professional practice simultaneously realizes the roles of a tutor, facilitator, researcher, knows foreign languages and information and communication technologies. These aspects contribute to the constant increase in requirements for teacher education, which are reflected in domestic and foreign concepts of training future primary school teachers. In Ukraine today, there is no single normative-legal document that would regulate the content of professional training of primary school teachers, but various aspects are represented in the normative-legal base of our state. The general training of future primary school teachers is regulated by the Constitution of Ukraine, the general provisions of the Laws "On Education", "On Higher Education" in the Standards of Higher Education of Ukraine in the specialty 013 Primary education (third educational-scientific and first bachelor's levels of higher education; despite the professional standard of a teacher in the professions "Teacher of primary classes of an institution of general secondary education", "Teacher of an institution of general secondary education", "Teacher of primary education (with a diploma of a junior specialist)". on the unity of the position of the countries of Europe regarding the content of the formation of value orientations of future pedagogical workers, it is indicated that they adapt the leading provisions of European legislation to national systems in different ways, in the plane of which the practices are analyzed leading provisions of European legislation to national systems, in the plane of which the practices of training future primary school teachers in the experience of European countries and Great Britain were analyzed. It is concluded that at the current stage, the countries of Europe, the Great Britain create conditions for the formation of a competitive economy, taking into account the aspects of which affects the training of future primary school teachers. The system of pedagogical education provides for increased investments in the field of pedagogy, introduction of educational technologies and innovations, creates conditions for capitalizing on the best experience of national systems.

Key words: future primary school teacher; specialty 013 Primary education; standard; professional training; professional development; global practices of professional training.

Постановка проблеми. На сучасному етапі реформування вищої педагогічної освіти в Україні особливо гостро постають проблеми економічного, соціального змісту, що виникли в системі внаслідок пандемії Covid-19 та упровадження військового стану в країні у 2022 році. Слушними вважаємо наукові розвідки Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Л. Хомич [6,с.5], що характеризують підготовку майбутнього вчителя як таку, що потребує корекції щодо іміджу педагога та урахування сучасних запитів громад в професійній підготовці до особистості вчителя. Одним із факторів підвищення якості підготовки майбутнього вчителя початкових класів виступають зміни архаїчних підходів професійної підготовки, через формування усвідомленого запиту на сучасне науково-обґрунтоване педагогічне моделювання професійного становлення майбутнього вчителя початкових класів, що ураховує динамічні трансформації в умовах євро інтеграційних процесів; оновлення прийомів, інструментів, алгоритмів включення кращих світових практик у вітчизняну систему педагогічної підготовки.

Зауважимо, що останні десятиріччя процес підготовки майбутніх учителів характеризується освітніми тенденціями, що мають на меті активне включення складових елементів педагогічної освіти європейського простору. Вище зазначене зумовлює запит на досліджування вітчизняних та світових практик з метою узагальнення продуктивних напрямів функціонування системи вищої педагогічної освіти як в цілому, так і у площині підготовки вчителів початкових класів зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес підготовки майбутніх учителів початкових класів широко презентовано в наукових розвідках. Основні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів країн Західної Європи представлені в працях [4]: А. Авшеняк, Я. Кіщенко, Л. Пуховської, С. Синенко та ін. Науковому розгляду підлягали теоретичні концепти підготовки майбутніх учителів початкових класів в системі освіти Великої Британії в дослідженнях: Н. Лавриченко, О. Локшиної, О. Мілятіної, О. Першукової. Культурологічний компонент у підготовці майбутніх учителів початкових класів країн Європейського Союзу досліджували: Л. Молл, Е. Арнот-Хопфер, М. Салмон, Д. Качинський та інші. Ключові аспекти та специфічні ознаки підготовки майбутніх учителів початкових класів представлені в працях вітчизняних дослідників: О. Бабакіної, Я. Кодлюк, О. Комар, Л. Коваль, Л. Петриченко, Г. Пономарьової, О. Савченко, О. Сухомлинської, Л. Хомич та інших.

Отже, аналіз наукових джерел показав, що підготовка майбутніх учителів початкових класів включає загальноєвропейські концепти та напрацювання національних практик фахової освіти відповідно до міжнародних нормативно-правових документів, що в сукупності утворюють специфічну систему, кожна з яких має сильні та слабкі сторони.

Виходячи з вище зазначеного, **метою статті** визначено розгляд теоретичних аспектів підготовки майбутніх учителів початкових класів у вітчизняному та закордонному досвіді фахової підготовки.

Методи дослідження. З метою розв'язання сформульованої проблеми було застосовано різноманітні методи. Теоретичні: контент-аналіз наукових джерел, педагогічної літератури, нормативно-правових міжнародних та вітчизняних актів та законів. Емпіричні методи – представлені методами аналізу, порівняння, синтезу й узагальнення теоретичної та практичної складової професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів; методами порівняльного та факторного аналізу досліджуваного досвіду фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі реформування системи вищої педагогічної освіти підготовка майбутніх учителів початкових класів привертає увагу як одна із професій, місією котрої виступає підготовка фахівця з організації початкової освіти як професіонала, представника культурних, європейських, інклюзивних цінностей, здатного реалізовувати гуманістичні компоненти у власній професійній діяльності. Майбутній учитель початкових класів у фаховій практиці одночасно реалізовує ролі тьютора, фасилітатора, дослідника, володіє іноземними мовами й інформаційно-комунікаційними технологіями. Зазначені аспекти сприяють постійному підвищенню вимог до педагогічної освіти, що містять відображення у вітчизняних та закордонних концепціях підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Зауважимо, в Україні на сьогодні немає єдиного нормативно-правового документа, котрий регламентував би зміст професійної підготовки безпосередньо вчителя початкових класів, проте різноманітні аспекти представлені в нормативно-правовій базі нашої держави. Загальна підготовка майбутніх учителів початкових класів регламентується Конституцією України, загальними положеннями Законів «Про освіту»[3], «Про вищу освіту»[2] та ін...

Провідні аспекти оцінки якості підготовки майбутніх учителів початкових класів, зміст освітньої діяльності закладів вищої освіти представлені в Стандартах вищої освіти України за спеціальністю 013 Початкова освіта(третього освітньо-наукового [11] та першого бакалаврського рівнів вищої освіти[12]; професійному стандарті вчителя за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» [9], Реєстру професійних стандартів [10] та

інших нормативно-правових актах Кабінету Міністрів України, в яких визначено основні положення щодо дотичності вітчизняної системи вищої освіти європейському освітньому простору.

Зміни в Законі України «Про вищу освіту» [2] створили умови для реформування функціоналу закладів вищої педагогічної освіти з урахуванням критеріїв і стандартів професійної підготовки країн Європи. Сучасні уніфіковані освітні рівні представлені у відповідності із європейськими практиками підготовки майбутніх фахівців:

- 1) перший – бакалаврський;
- 2) другий – магістерський;
- 3) третій – освітньо-науковий.

Законом України «Про вищу освіту» [2] закладено ліцензування освітніх програм, зокрема і підготовки майбутніх учителів початкових класів за певними освітніми рівнями із подальшою їх акредитацією, за алгоритмом, визначеним Національним агентством забезпечення якості вищої освіти. Узагальнені аспекти фахової підготовки представлені в цілях навчання Стандарту вищої освіти України, наприклад, за спеціальністю 013 Початкова освіта першого бакалаврського рівня вищої освіти як: «...набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти» [12, с.6], що повністю співпадають із цілями відповідного рівня підготовки в країнах Європи та Великої Британії.

Трудові функції учителів початкових класів в Україні, представлені в затвердженому професійному стандарті вчителя за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», характеризують головні напрямки професійної діяльності педагогічного фахівця, що мають спільні сторони із підготовкою в країнах Європи.

У 2013 року членами Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи була прийнята «Педагогічна Конституція Європи», де були визначені основні фахові цінності, що мають формуватись у ході професійної підготовки, а саме: толерантності, демократії, миролюбства, екологічної свідомості, дотримання прав людини, милосердя, совісті, відповідальності [8, с. 56].

Цінними виступають дослідження науковиці Н. Гречаник [1, с.238], котра звертає увагу на зміст цінностей, їх роль у трансформації підготовки майбутніх учителів початкових класів у вітчизняному та закордонному досвіді, що відбувались внаслідок затвердженої 1986 році «Концепції компетентісно орієнтованої освіти», яка створила умови для розвитку загальноєвропейських інтеграційних освітніх компетентностей як тенденцій і трендів в національних сферах освіти.

Незважаючи на єдність позиції країн Європи щодо змісту формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогічних працівників, зауважимо, що вони по-різному пристосовують провідні положення європейського законодавства до національних систем. Розглянемо практики підготовки майбутніх учителів початкових класів у досвіді країн Європи та Великої Британії.

Узагальнені наукові розвідки підготовки майбутніх учителів початкових класів у Франції, представлені дослідницею Т.Харченко [13, с.50], зазначають, що фахова підготовка у країні відбувається упродовж п'яти років: перші три роки має місце академічний цикл з освітніх компонентів спеціально-предметного та загальноосвітнього змісту, котрі становлять теоретичне підґрунтя для роботи початкової школи; подальші два роки майбутні учителя початкових класів здобувають професійно-педагогічну освіту в університетах підготовки учителів (фр. Institut universitaire de formation des maîtres (I.U.F.M.) або в Національному центрі дистанційної освіти (фр. Centre national d'enseignement à distance (C.N.E.D.). Робота вчителя початкових класів у Франції починається із «материнської» школи та закінчується роботою в останньому класі початкової школи, обіймаючи віковий період дітлахів від 2 до 11 років. Зважаючи на специфіку роботи майбутній фахівець здобуває компетентності щодо організації та реалізації освітнього процесу, методик викладання у ході опанування французької мови та літератури, математики, історії, географії, точних наук, іноземних мов, музики, танців, фізичної культури.

Аналіз змісту професійного розвитку учителів загальноосвітніх шкіл у системах неперервної педагогічної освіти Великої Британії, Канади, США, здійснений дослідницею Н. Мукан, доводить, що система підготовки вчителів початкових класів Великої Британії, порівняно із іншими країнами Європи, виокремилась доволі запізно, тому що перший коледж із підготовки вчителів для початкової школи був відкритий у Лондоні в 1798 році [5].

Насьогодні підготовка майбутніх учителів початкових класів у Великій Британії здійснюється за двома рівнями:

- бакалавр – трьох чи чотирьох річне навчання в педагогічному коледжі на програмі «Бакалавр освіти», забезпечує загальну, спеціально-предметну, професійну підготовку;
- магістр – одно річне навчання на університетській програмі професійної підготовки вчителів (PGCE) на базі бакалаврської освіти.

Згідно із нормами європейського законодавства в сфері освіти у Великій Британії, зміст професійного стандарту вчителів початкових класів будується в узгодженні із положеннями компетентнісного підходу. Підготовка майбутніх фахівців початкової освіти передбачає аксіологічні складові, що наголошують на моральній, духовній складовій, визначають головні напрями формування фахових компетентностей. Молодий учитель початкових класів у Великій Британії має обов'язково пройти упродовж року випробувальний термін педагогічної діяльності під опосередкованим керівництвом досвідченого педагога-наставника.

Порівняльний аналіз вищої освіти в Румунії та Угорщині презентований дослідницями: І. Яшук, К. Біницькою, І. Кузьмою наводить основні аспекти підготовки майбутніх учителів початкових класів, що відбувається в обох країнах за паралельною моделлю здобуття вищої освіти, коли теоретична і практична підготовка відбувається водночас [1].

Цінними виступають нароби В. Tünde, що зазначають про реалізацію принципу «наступності» між системами дошкільної та шкільної освіти Румунії, відповідно окреслюючи специфічні елементи у фаховій підготовці. Підготовка майбутніх учителів початкових класів у Румунії до 2000 року відбувалась лише на рівні коледжу, пізніше передбачили вищий рівень підготовки в закладах вищої освіти [15].

Дослідниці С. Stăiculescu, М.-Е. Păduraru [17, с.782] зміст підготовки в Румунії на сучасному етапі характеризують як такий, що передбачає формування компетентностей для роботи з різноманітною інформацією, має на меті формування фахових навичок в площині обраної спеціальності та психолого-педагогічному циклі. Отримання посади залежить від ступеня ліцензії або рівня освіти, педагогічної підготовки, яка відбувається або паралельно, або після проходження теоретичного курсу навчання. У разі відтермінованої практичної складової, має місце етап педагогічного навчання, що організовується Департаментами підготовки вчителів.

Дослідниця М. Олійник головною відмінністю у розробці стандартів Румунії від більшості країн Європи визначає те, що Державний стандарт передбачає спільну підготовку майбутніх фахівців для початкової та дошкільної освіти, включаючи інваріантні та варіативні складові елементи, що одночасно окреслюють напрями підготовки та спеціалізацію, розподіл годин, загальну кількість кредитів [8].

С. Stăiculescu, М.-Е. Păduraru зазначають, що практично в усіх країнах Європи фахова підготовка вчителів дошкільної та початкової освіти передбачає паралельну модель. Насьогодні всі європейські країни педагогічну освіту для молодшого рівня середньої школи здійснюють в системі вищої освіти, що в більшості країн передбачає отримання академічно орієнтованої кваліфікації [17, с.784].

Загальний термін навчання відрізняється в залежності від традицій національних систем, так: в більшості країн навчання на бакалавраті відбувається від чотирьох до п'яти років, за винятком Бельгії та Австрії, де підготовка вчителів для *Hauptschule*, що працюють в системі загальної середньої освіти з 5 по 9 чи 10 клас, відбувається упродовж трьох років. В Ісландії професійна підготовка відбувається за основними моделями: сумісництва – триває три роки; послідовна – передбачає чотири роки підготовки.

Barbieri Nicola S. характеризує підготовку майбутніх учителів в Італії, зазначає, що програма здобуття ступеня наук про початкову освіту була і залишається в межах чотирирічного навчального плану, що складається із двох циклів [16]:

1) перший цикл передбачає два роки навчання, опанування включає теоретичний аспект освітніх компонентів;

2) другий дворічний цикл, передбачає формування компетентностей щодо спеціалізації функціонування початкової школи, загальною кількістю 180 кредитів.

Так, навчальний план підготовки майбутніх учителів початкових класів в Італії передбачає наступні складові: психологічні, педагогічні, загальні освітні компоненти викладаються в площині академічних занять (3–6 кредитів), часто об'єднуються в інтегровані курси. Теорія та практика викладання опановуються під час лабораторних занять, що передбачають реалізацію дидактичного принципу «зв'язку навчання з життям», за часом розраховані орієнтовно на 2 кредити. На заняттях майбутні фахівці залучаються до практичного використання набутих теоретичних знань, практикують елементи різноманітних методик викладання. Практична підготовка «*tirosinio*» відбувається в закладах освіти, має активну форму, де в реальних умовах та часі здобувачі вищої освіти проводять заняття та уроки, плануючи приблизно 10 кредитів на навчальний рік. По завершенню навчального плану майбутні фахівці початкової освіти готують та публічно захищають письмову кваліфікаційну роботу перед спеціально створеною комісією, у складі якої є інспектор як представник Міністерства народної освіти. Успішний захист має підстави для офіційного зарахування до списку вчителів народної школи.

У разі обрання майбутніми учителями початкових класів дворічної Спеціальної освітньої програми, що реалізується паралельно із другим дворічним циклом навчального плану, або після його

закінчення, здобувачі освіти отримують кваліфікацію вчителя спеціальної освіти дітей та/або для початкової школи, мають можливість працювати як вчитель інклюзивної форми навчання.

Цікавим аспектом підготовки майбутніх учителів початкових класів в Італії виступає педагогічний патронаж, котрий реалізують керівники шкільної практики «*supervisor di tirocinio*», які супроводжують здобувача освіти у ході навчання в закладі вищої освіти. Вони виступають експертами та штатними вчителями-практиками в школі, обираються шляхом вкочення в комісію супроводу, до котрої входять викладачі закладу вищої освіти, представники шкільної канцелярії регіону. Таким чином, керівники практики працюють половину свого робочого часу в школі, а інше навантаження – в закладах вищої освіти, забезпечуючи практичну частину підготовки здобувачів вищої освіти. Керівник практики виконує наступні функції: супроводжує 20-30 осіб в школі упродовж навчального року, де відбувається практичне навчання; керує підготовкою навчального проєкту; допомагає у підготовці навчальних занять та уроків в школі, бере участь у моніторингу початкової діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На сучасному етапі країни Європи, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії створюють умови для формування конкурентоспроможної економіки, урахування аспектів чого впливає на підготовку майбутніх учителів початкових класів. Система педагогічної освіти передбачає збільшення інвестицій в сферу педагогіки, упровадження освітніх технологій та інновацій, створює умови для капіталізації кращого досвіду національних систем.

Незважаючи на позитивні сторони узгодження освітніх тенденцій вітчизняного освітнього простору фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів із європейським, вважаємо актуальним зосередити увагу на аспектах системи вищої педагогічної освіти України: навчання та сертифікація фахових компетентностей; сприяння участі здобувачів освіти у проєктах міжнародної мобільності; розширення напрямів співпраці у площині забезпечення якості освіти освітніх програм підготовки; побудова внутрішніх механізмів моніторингу якості підготовки на засадах взаємної довіри; включення в підготовку науково-методичних, практичних здобутків спеціальної педагогіки, інформаційно-комунікаційних технологій, інклюзії.

Перспективам подальших досліджень підлягають підходи реалізації практико-орієнтованої підготовки майбутніх учителів початкових класів, що допоможе подолати нестачу фахівців в закладах освіти для держави, а майбутнім фахівцям надасть можливість в реальних умовах під час робочого часу здобувати фахові компетентності, м'які навички, отримувати заробітну плату та визначати самостійно особисту траєкторію професійного розвитку.

Список використаних джерел

1. Гречаник Н. Культурологічна складова підготовки майбутніх учителів початкової школи в освітньому середовищі країн західної Європи. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. № 2 (96). С. 234-245.
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://cutt.ly/DwLuw4T0>.
3. Закон України «Про освіту». URL: <https://cutt.ly/RwLueqKe>.
4. Авшенюк Н.М., Дяченко Л.М., Котун К.В., Марусинець М.М., Огієнко О.І., Сулима О.В., Постригач Н.О. Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів : аналітичні матеріали. Київ : ДКС «Центр», 2017. 83 с.
5. Муқан Н. В. Професійний розвиток учителів загальноосвітніх шкіл у системах неперервної педагогічної освіти Великої Британії, Канади, США: автореф. дис.-ра пед. наук : 13.00.04; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. К., 2011. 40 с.
6. Ничкало Н., Лук'янова Л., Хомич Л. Професійна підготовка вчителя: українські реалії, зарубіжний досвід : наук.-аналіт. доп. Київ : Вид-во ТОВ «Юрка Любченка». 2021. 54 с.
7. Олійник М. І. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в країнах Східної Європи : дис. д-ра пед. наук, спец.: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Тернопіль, 2016. 475 с.
8. Педагогічна Конституція Європи. Іноземні мови. 2016. № 2. С. 54-60.
9. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наказ Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736-20 від 23.12.2020. URL: <https://cutt.ly/owLuzqNy>.
10. Реєстр професійних стандартів Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства, 2021. URL: <https://cutt.ly/FwLuepty>.
11. Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня. Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність – 013 Початкова освіта. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 р. № 525. URL: <https://cutt.ly/TwLuttdB>.
12. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 № 357. URL: <https://cutt.ly/swLuwXrE>.
13. Харченко Т. Г. Гуманізація сучасної педагогічної освіти у Франції: теорія і практика : монографія. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 560 с.

14. Ящук І., Біницька К., Кузьма . Порівняльний аналіз професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти в Румунії та Угорщині. Наука і освіта. 2018. №2. С. 153-160.
15. Barabási Tünde. A tanítóképzés rendszere magyarországon és romániában. Néhány szerkezeti és tartami komponens összehasonlító vizsgálata. Magyar pedagógia. 2002. 102. évf. 2. szám 179–201. URL: <https://cutt.ly/kwLuwMQY>.
16. Barbieri Nicola S. Teachers Training in Italy. University of Modena and Reggio Emilia. URL: <https://cutt.ly/IwLs3tjM>.
17. Stăiculescu Camelia, Păduraru Monica Elisabeta. Initial teacher training in Romania - a critical view. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2013. p. 780-784.

References

1. Hrechanyk N. Kulturolohichna skladova pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly v osvitnomu seredovyschi krain zakhidnoi Yevropy. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii : naukovyi zhurnal. Sumskyi derzh. ped. un-t im. A. S. Makarenka. Sumy : Sum DPU im. A. S. Makarenka, 2020. № 2 (96). S. 234-245.
2. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu». URL: <https://cutt.ly/DwLuw4T0>.
3. Zakon Ukrainy «Pro osvitu». URL: <https://cutt.ly/RwLueqKe>.
4. Avsheniuk N.M., Diachenko L.M., Kotun K.V., Marusynets M.M., Ohiienko O.I., Sulyma O.V., Postryhach N.O. Zarubizhnyi dosvid profesiinoi pidhotovky pedahohiv : analitychni materialy. Kyiv : DKS «Tsentr», 2017. 83 s.
5. Mukan N. V. Profesiinyi rozvytok uchyteliv zahalnoosvitnikh shkil u systemakh neperervnoi pedahohichnoi osvity Velykoi Brytanii, Kanady, SSHA: avtoref. dys.d-ra ped. nauk : 13.00.04; In-t ped. osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy. K., 2011. 40 s.
6. Nychkalo N., Lukianova L., Khomych L. Profesiina pidhotovka vchytelia: ukrainski realii, zarubizhnyi dosvid : nauk.-analit. dop. Kyiv : Vyd-vo TOV «Iurka Liubchenka». 2021. 54 s.
7. Oliinyk M. I. Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity v krainakh Skhidnoi Yevropy : dys. d-ra ped. nauk, spets.: 13.00.01 «Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky» . Ternopil, 2016. 475 s.
8. Pedahohichna Konstytutsiia Yevropy. Inozemni movy. 2016. № 2. S. 54-60.
9. Profesiinyi standart za profesiinamy «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoi osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)». Nakaz Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy № 2736-20 vid 23.12.2020. URL: <https://cutt.ly/owLuzqNy>.
10. Reiestr profesiinykh standartiv Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli i silskoho hospodarstva, 2021. URL: <https://cutt.ly/FwLuepty>.
11. Standart vyshchoi osvity tretogo (osvitno-naukovoho) rivnia. Haluz znan – 01 Osvita/Pedahohika. Spetsialnist – 013 Pochatkova osvita. Zatverdzheno ta vvedeno v diu nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 06.06.2022 r. № 525. URL: <https://cutt.ly/TwLuttdB>.
12. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 013 Pochatkova osvita dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. Haluz znan – 01 Osvita/Pedahohika. Zatverdzheno ta vvedeno v diu nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 23.03.2021 № 357. URL: <https://cutt.ly/swLuwXrE>.
13. Kharchenko T. H. Humanizatsiia suchasnoi pedahohichnoi osvity u Frantsii: teoriia i praktyka : monohrafiia. Luhansk : Vyd-vo DZ „LNU imeni Tarasa Shevchenka”, 2013. 560 s.
14. Iashchuk I., Binytska K., Kuzma . Porivnialnyi analiz profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoi osvity v Rumunii ta Uhorshchyni. Nauka i osvita. 2018. №2. S.153-160.
15. Barabási Tünde. A tanítóképzés rendszere magyarországon és romániában. Néhány szerkezeti és tartami komponens összehasonlító vizsgálata. Magyar pedagógia. 2002. 102. évf. 2. szám 179–201. URL: <https://cutt.ly/kwLuwMQY>.
16. Barbieri Nicola S. Teachers Training in Italy. University of Modena and Reggio Emilia. URL: <https://cutt.ly/IwLs3tjM>.
17. Stăiculescu Camelia, Păduraru Monica Elisabeta. Initial teacher training in Romania - a critical view. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2013. p. 780-784.